

The Search for a Language

At the level of architectonic language, whose development is essentially separate from the processes of change in social relationships what else can be offered at present other than this dialectic of an affirmed discontinuity, of opposition of even a break between code and message, yet expressed within a continuum determined by the objective relationships of architectural production considered as artifact?

The particular nature of Alvaro Siza's work is due to the fact that he draws on a new trend in European architecture which takes the 'artistic' factor to be the major aspect of architectural production: this trend innovates by recovering the linguistic basis of rationalism and emphasizing its strictly 'artistic' aspects. In other words we are referring to some aspects of 'plastic coherence' and 'expressive syntax' that appear in Le Corbusier's work, which combines rationalism and aestheticism within the same architectural framework. Siza is not an isolated case, in Europe. He must be viewed side by side with some of the architects of his generation such as Aldo van Eyck, Hans Hollein and Aldo Rossi, even if his aims are apparently very different from theirs.

— ... starting point is the acceptance of a vocabulary inherited from rationalism. This vocabulary is organized and critically transformed through a process reminiscent of the change brought about by Mannerism: though respecting the immediate tradition, his critical codification annuls it through the use of a new code based on 'collage,' surprise and syntactical distortions. I believe it is impossible to understand Siza, Van Eyck, Hollein or Rossi without first of all accepting as an essential fact their 'artistic,' and therefore 'critical,' language; it would be equally impossible to understand the stairway in Michelangelo's Biblioteca Laurenziana if we

Op zoek naar een taal

Wat heeft onze huidige tijd op het niveau van de architectuurtaal, waarvan de ontwikkeling in wezen los staat van de veranderingsprocessen in sociale relaties, anders te bieden dan deze dialectiek van een bevestigde discontinuïteit, van tegenstelling, of zelfs van een breuk tussen code en boodschap, maar wel uitgedrukt binnen een continuüm dat wordt bepaald door de objectieve relaties van een architectuurproductie van artefacten?

Alvaro Siza's werk ontleent zijn specifieke karakter aan het feit dat hij put uit een nieuwe tendens in de Europese architectuur waarin de 'artistieke' factor als het belangrijkste aspect van de architectuurproductie geldt: deze trend is vernieuwend in de zin dat ze de linguïstische basis van het rationalisme herstelt en de zuiver 'artistieke' aspecten ervan benadrukt. Met andere woorden, we hebben het over bepaalde aspecten als 'plastische samenhang' en 'expressieve syntaxis' die te zien zijn in Le Corbusiers werk, dat rationalisme en estheticisme combineert binnen één en hetzelfde architectonische kader. In Europa is Siza geen op zichzelf staand geval. Hij moet worden beschouwd in relatie tot architecten van zijn generatie, zoals Aldo van Eyck, Hans Hollein en Aldo Rossi, ook al verschillen zijn doelstellingen op het eerste gezicht sterk van die van hen.

— (...) uitgangspunt is de acceptatie van een van het rationalisme geërfd vocabulaire. Dit vocabulaire wordt georganiseerd en kritisch getransformeerd via een proces dat doet denken aan de verandering die het maniërisme teweegbracht: hij [Siza, red.] respecteert de directe traditie, maar schakelt die met zijn kritische codificatie meteen ook uit; hij hanteert een nieuwe code gebaseerd op 'collage', verrassing en syntactische distorsie. Volgens mij kan men Siza, Van Eyck, Hollein of Rossi onmogelijk begrijpen zonder allereerst hun 'artistieke' en dus 'kritische' idioom als essentieel feit te accepteren; net zo min zouden we

confined ourselves to a superficial spatial analysis of the whole, leaving aside the deliberate purposefulness of certain architectural elements which open the way for the exploration of new areas and become part of the process of architectural history.

—
Siza's work is a series of variations on the theme of the relationship between building and site, between architecture and city or countryside. The relationship is expressed in a two-fold contradictory approach which takes the form of a dichotomy of urban form and architectural style. Thus the relationship with the town is never realized 'mimetically' with simply stylistic and formal features, but rather with much more complex forms. These problematic aspects are to be found in ... the bank branch-office in Oliveira de Azemeis (1971). The building is in a little square and is flanked by two non-parallel buildings (the Law Courts and a 17th century construction) and by a busy thoroughway. The project attempts to offer a morphological solution using all of these elements: the alignments of the facades and the differentiated heights are used in such a way that each one of the volumes of the buildings that form the square is in harmony with a line or a volume in the new building, whose scale immediately reveals the harmony. And in this case there is no residual 'mimetism' in the language employed. The project for the Vila do Conde bank branch (1969) which is dominated by the oppressive presence of the Santa Clara convent, is another example of a ready adaption where the dichotomy between urban response and the objective quality of the building is resolved by the use of a double façade: one inside and one outside.

From: Kenneth Frampton et al., *Álvaro Siza, Poetic Profession* (Milian: Electa, 1986).

de trap in Michelangelo's Biblioteca Laurenziana begrijpen als we ons zouden beperken tot een oppervlakkige ruimtelijke analyse van het geheel, en daarbij de opzettelijke doelmatigheid van bepaalde architectonische elementen zouden negeren, die de weg opent naar de verkenning van nieuwe mogelijkheden en ze plaatst binnen de architectuurgeschiedenis.

—
Siza's werk is een reeks variaties op het thema van de relatie tussen gebouw en locatie, tussen architectuur en stad of platteland. De relatie wordt uitgedrukt in een tweeledige, tegenstrijdige benadering die de vorm aanneemt van een dichotomie: stedelijke vorm en architectuurstijl. Zo wordt de relatie met de stad nooit simpelweg 'mimetisch' tot stand gebracht met behulp van stilistische en formele kenmerken, maar met veel complexere vormen. Deze gecompliceerde aspecten zijn te vinden in (...) het bankgebouw in Oliveira de Azemeis (1971). Het gebouw staat aan een pleintje en wordt geflankeerd door twee gebouwen die niet evenwijdig aan elkaar staan (het gerechtshof en een zeventiende-eeuws gebouw) en een drukke autoweg. Het ontwerp probeert een morfologische oplossing te bieden met gebruikmaking van al deze elementen: de lijnen van de gevels en de verschillende hoogten worden zo gebruikt dat de volumes van de gebouwen die het plein bepalen stuk voor stuk harmoniëren met een lijn of volume in het nieuwe gebouw, dat in zijn schaal deze hanteerde idioom geen spoor van *mimicry*. Het ontwerp voor de bank in Vila do Conde (1969), dat wordt overschaduwd door de drukkende aanwezigheid van het Santa Clara-klooster, is ook een voorbeeld van een kwame aanpassing, waarbij de dichotomie tussen reactie op de stedelijke omgeving en objectieve kwaliteit van het gebouw wordt opgelost door het gebruik van een dubbele gevel: een binnen en een buiten.

Uit: Kenneth Frampton et al., *Álvaro Siza, Poetic Profession* (Milaan: Electa, 1986).